

УКРАЇНСЬКА ЯК МОВА НАВЧАННЯ ІНОФОНІВ: ДОСВІД І ПЕРСПЕКТИВИ

Українська мова є державною мовою нашою країни та важливим чинником національної ідентичності. У зв'язку з процесами глобалізації та європейським вектором розвитку України останніми десятиліттями українська мова набула особливого значення в освітньому просторі, оскільки зростає кількість потенційних здобувачів освіти, для котрих вона не є рідною, проте котрі прагнуть її опанувати. Водночас перед ними постають різні труднощі у вивченні мови, пов'язані як з лексико-граматичними особливостями української, так і з рівнем доступності освітніх ресурсів.

Мета нашої доповіді – розглянути досвід навчання української мови інофонів, ключові виклики та перспективи розвитку цієї сфери.

Інофон – це «носій чужої (іноземної) мови і відповідної культури та картини світу в межах іншої культури, серед носіїв якої інофон проживає» [1], представник іншої національності, іммігрант, студент-іноземець, який у побуті послуговується іншими мовами, але навчається, наприклад, українською.

У різні історичні періоди українська мова функціонувала в багатомовному середовищі, оскільки на території сучасної України проживали представники різних народів: поляки, євреї, кримські татари, росіяни, німці, угорці, румуни тощо. У XIX столітті українська мова не мала статусу навчальної, її винищували загалом та забороняли в школах зокрема, а після окупації країни радянською владою значення української мови ще зменшилося через примусову русифікацію та тотальний лінгвоцид.

Уже в незалежній Україні інтерес до української мови підвищувався, а від 2014 року її популярність значно зросла через політичні зміни та активізацію мовної політики нашої країни. Після ухвалення Законів України «Про освіту», «Про забезпечення функціонування української мови як державної» українська мова стала основною мовою навчання в усіх закладах освіти, які мають забезпечити всім здобувачам належні умови для вивчення державної мови [3; 2]. Це зумовило нові вимоги для навчання інофонів, оскільки всі студенти, незалежно від рідної мови, мають опановувати предмети українською або вивчати її як окрему дисципліну.

У зв'язку із зазначеними обставинами зросла потреба в ефективних методиках викладання української мови для інофонів, розробці відповідних підручників, адаптації програм та підтримці мовної інтеграції.

Інофонів, які вивчають українську, можна умовно переділити на кілька основних груп.

1. Іноземні студенти, які навчаються в українських університетах. Це одна з найбільших груп інофонів, для яких українська мова є мовою викладання. Українські університети приймають студентів із різних країн, зокрема Азербайджану, Індії, Китаю, Йорданії, Туреччини, Нігерії, Єгипту, Марокко та інших.

2. Іммігранти, які проживають в Україні. До цієї групи належать люди, які переїхали до України з інших країн і хочуть інтегруватися в українське суспільство. Часто вони відвідують мовні курси або вивчають мову самостійно.

3. Представники національних меншин. Наприклад, відомо, що на Закарпатті, Буковині, в Одеській області є громади угорців, румунів, болгар, які в побуті користуються своїми мовами, але потребують знання української для освіти та професійної діяльності.

Відомі деякі ефективні методики викладання української мови для інофонів.

1. Комунікативний підхід – це один із найефективніших методів навчання української мови для інофонів, який передбачає активне використання мови у повсякденних ситуаціях. Основна ідея полягає в тому, що студенти вивчають мову через живе спілкування, а не лише за підручниками.

2. Інтерактивні методи навчання. Сучасні технології дозволяють створювати інтерактивні платформи, мобільні додатки та онлайн-курси, які полегшують вивчення української мови. Наприклад, популярність здобули такі ресурси, як-от: Duolingo (мобільний додаток для початкового рівня), Prometheus (українська освітня платформа з курсами з української мови), LingQ (платформа для читання текстів українською мовою з паралельним перекладом) [4; 6; 5].

3. Методика повного занурення, яка передбачає, що інофони повністю поринають в українськомовне середовище, де вони мусять використовувати українську у всіх аспектах життя: в університеті, на роботі, у побуті.

З-поміж викликів і проблем у вивченні української варто зупинитися на деяких.

1. Граматична складність, адже українська мова має складну систему відмінювання іменників, прикметників, дієвідмінювання та багато винятків, що створює труднощі для інофонів.

2. Недостатня кількість новітніх підручників, адаптованих до сучасних комунікативних методик.

3. Для деяких іноземних студентів деякі складнощі полягають у тому, що в університетах і побутовому спілкуванні вони частіше використовують іншу мову, англійську чи рідну, що уповільнює процес навчання української.

Перспективи розвитку навчання української мови для інофонів полягають у створенні сучасних інтерактивних курсів та онлайн-платформ, збільшенні державної підтримки мовних програм для іноземців, розвитку

програм культурної інтеграції.

Варто зазначити, що українська мова для інофонів – це не лише навчальна дисципліна, а й важливий інструмент інтеграції. Удосконалення методик викладання, розширення доступу до мовних курсів і всебічна підтримка української мови на міжнародному рівні сприятиме її популяризації та ефективному опануванню.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бацевич Ф. С. Словник термінів міжкультурної комунікації. Львів-Київ, 2007. 205 с. URL : <http://terminy-mizhkult-komunikacii.wikidot.com/slovnyk>.
2. Про забезпечення функціонування української мови як державної : Закон України від 25.04.2019. № 2704-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text>.
3. Про освіту : Закон України від 05.09.2017. № 2145-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#n111>.
4. Duolingo. URL : <https://uk.duolingo.com/course/uk/en/>.
5. LingQ. URL : <https://www.lingq.com/uk/>.
6. Prometheus. URL : prometheus.org.ua.